

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«α) Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία διατάξεων των Οδηγιών (ΕΕ) 2017/2455, (ΕΕ) 2019/1995 και (ΕΕ) 2018/1910 όσον αφορά υποχρεώσεις που απορρέουν από τον φόρο προστιθέμενης αξίας για παροχές υπηρεσιών και πωλήσεις αγαθών εξ αποστάσεως και σχετικές ρυθμίσεις - β) Τροποποιήσεις του ν. 4649/2019 «Πρόγραμμα παροχής εγγύησης σε τιτλοποιήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων» (Α΄206), βάσει της C(2021) 2545/09.04.2021 (2021/N) εγκριτικής απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για παράταση του προγράμματος «ΗΡΑΚΛΗΣ» - γ) Διατάξεις για τη ρύθμιση οφειλών και την παροχή δεύτερης ευκαιρίας - Τροποποιήσεις ν. 4738/2020 και λοιπές διατάξεις»

Ι. Γενικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, διαρθρώνεται σε τέσσερα (4) Μέρη και περιέχει σαράντα δύο (42) άρθρα.

Α. Με το Μέρος Α΄ (άρθρα 1-18), το οποίο διαρθρώνεται σε τρία κεφάλαια, ενσωματώνονται στο εσωτερικό δίκαιο ορισμένες ρυθμίσεις των κάτωθι Οδηγιών:

- της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2455 του Συμβουλίου, της 5ης Δεκεμβρίου 2017, για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/EK και της οδηγίας 2009/132/EK όσον αφορά ορισμένες υποχρεώσεις που απορρέουν από τον φόρο προστιθέμενης αξίας για παροχές υπηρεσιών και πωλήσεις αγαθών εξ αποστάσεως,

2

- της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1995 του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/ΕΚ όσον αφορά τις διατάξεις σχετικά με τις εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών και ορισμένες εγχώριες παραδόσεις αγαθών, και

- της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1910 του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/ΕΚ όσον αφορά την εναρμόνιση και απλούστευση ορισμένων κανόνων στο σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας για τη φορολόγηση των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών.

Όπως αναφέρεται και στην ανάλυση συνεπειών ρύθμισης που συνοδεύει το νομοσχέδιο, με τις υπό ενσωμάτωση Οδηγίες επιδιώκεται η επίλυση των εξής ζητημάτων:

α. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων από την εκρηκτική ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, θεσπίζονται δύο νέες φορολογητέες πράξεις, οι «ενδοκοινοτικές εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών» και οι «εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών που εισάγονται από τρίτα εδάφη ή τρίτες χώρες».

β. Για τον ίδιο λόγο, ορίζεται ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, μια επιχείρηση που διευκολύνει την παράδοση αγαθών μέσω της χρήσης ηλεκτρονικής διεπαφής, θεωρείται, για σκοπούς εφαρμογής του ΦΠΑ, ότι έχει παραλάβει και, εν συνεχεία, παραδώσει η ίδια τα αγαθά («θεωρούμενος προμηθευτής») προς τον πελάτη.

γ. Θεσπίζεται ενιαίο (και μειωμένο σε σχέση με τα ισχύοντα) όριο ύψους 10.000,00 ευρώ, κάτω από το οποίο η παροχή τηλεπικοινωνιακών, ραδιοφωνικών, τηλεοπτικών και ηλεκτρονικά παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και οι ενδοκοινοτικές εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών θα μπορούν να συνεχίσουν να υπάγονται σε ΦΠΑ στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο υποκείμενος στον φόρο που παρέχει τις ανωτέρω υπηρεσίες ή στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκονται τα αγαθά κατά τον χρόνο αναχώρησης της αποστολής ή της μεταφοράς. Το μέτρο αυτό αφορά σε επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες μόνο σε ένα κράτος μέλος και αποσκοπεί στη μείωση των διοικητικών βαρών για τις επιχειρήσεις αυτές.

δ. Λόγω της επιτυχίας των δύο ειδικών καθεστώτων απόδοσης του ΦΠΑ που αφορούν σε τηλεπικοινωνιακές, ραδιοτηλεοπτικές και ηλεκτρονικά παρεχόμενες υπηρεσίες, αυτά διευρύνονται ώστε να εφαρμόζονται και σε όλες τις B2C (από επιχείρηση προς καταναλωτή) υπηρεσίες, τις ενδοκοινοτικές εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών, καθώς και ορισμένες εγχώριες παραδόσεις αγαθών μέσω ηλεκτρονικών διεπαφών.

ε. Με σκοπό, αφενός, την απλούστευση των διαδικασιών για επιχειρήσεις και καταναλωτές, αφετέρου, την αποφυγή φαινομένων φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής κατά την εισαγωγή μικροδεμάτων, η απαλλαγή από τον ΦΠΑ κατά την εισαγωγή των δεμάτων χαμηλής αξίας έως 22 ευρώ καταργείται, και θεσπίζεται νέο ειδικό καθεστώς για τις εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών που εισάγονται από τρίτα εδάφη ή τρίτες χώρες, με εσωτερική αξία που δεν υπερβαίνει τα 150 ευρώ.

Ειδικότερα, με το άρθρο 1 προστίθεται νέο άρθρο 5α στον, κυρωθέντα διά του άρθρου πρώτου του ν. 2859/2000, Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας («Κώδικας ΦΠΑ») και εισάγονται οι έννοιες των «ενδοκοινοτικών εξ αποστάσεως πωλήσεων αγαθών» και των «εξ αποστάσεως πωλήσεων αγαθών που εισάγονται από τρίτα εδάφη ή τρίτες χώρες». Με το άρθρο 2 προστίθεται νέο άρθρο 5β στον Κώδικα ΦΠΑ και ορίζεται ότι ο υποκείμενος στον φόρο που διευκολύνει ορισμένες παραδόσεις αγαθών μέσω ηλεκτρονικής διεπαφής θεωρείται ότι ο ίδιος έχει παραλάβει και παραδώσει αυτά τα αγαθά («θεωρούμενος προμηθευτής»). Με το άρθρο 3 τροποποιείται το άρθρο 13 του Κώδικα ΦΠΑ και ρυθμίζονται ζητήματα του τόπου παράδοσης (φορολόγησης) στις ενδοκοινοτικές εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών, στις εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών που εισάγονται από τρίτα εδάφη ή τρίτες χώρες, καθώς και στις περιπτώσεις παράδοσης από «θεωρούμενους προμηθευτές» κατά το νέο άρθρο 5β του Κώδικα ΦΠΑ. Με το άρθρο 4 τροποποιείται το άρθρο 14, προστίθεται νέο άρθρο 14α στον Κώδικα ΦΠΑ και ρυθμίζονται ζητήματα του τόπου φορολόγησης ορισμένων εξ αποστάσεως πωλήσεων αγαθών, των διασυνοριακών παροχών τηλεπικοινωνιακών, ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, καθώς και των ηλεκτρονικά παρεχόμενων υπηρεσιών προς μη υποκείμενα στον φόρο πρόσωπα. Με το άρθρο 5 τροποποιούνται τα άρθρα 16 και 22 του Κώδικα ΦΠΑ ως προς ζητήματα που αφορούν στον χρόνο γένεσης της φορολογικής υποχρέωσης και το απαιτητό του φόρου στις περιπτώσεις παράδοσης αγαθών του νέου άρθρου 5β του Κώδικα ΦΠΑ. Με το άρθρο 6 τροποποιούνται τα άρθρα 23 και 30 του Κώδικα ΦΠΑ, θεσπίζεται απαλλαγή κατά την εισαγωγή αγαθών, όταν εφαρμόζεται το (εισαγόμενο διά του άρθρου 11 του νομοσχεδίου) ειδικό καθεστώς για εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών που εισάγονται από τρίτες χώρες ή τρίτα εδάφη, και ρυθμίζονται ζητήματα έκπτωσης και επιστροφής του φόρου, όταν εφαρμόζονται αντίστοιχα καθεστώτα άλλων κρατών μελών. Με το άρθρο 7 τροποποιείται το άρθρο 36 του Κώδικα ΦΠΑ και θεσπίζεται υποχρέωση για

τους υποκειμένους στον φόρο, οι οποίοι διευκολύνουν, μέσω της χρήσης ηλεκτρονικής διεπαφής, την παράδοση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών σε μη υποκείμενο στον φόρο εντός της Ένωσης, να τηρούν στα λογιστικά τους βιβλία [βλ. άρθρο 54γ του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 282/2011 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2011, για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2006/112/ΕΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, όπως ισχύει], λεπτομερείς εγγραφές [«καταχωρίσεις», κατά τη διατύπωση του νομοσχεδίου και της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2455] των εν λόγω πράξεων. Με το άρθρο 8 αντικαθίσταται το άρθρο 47α του Κώδικα ΦΠΑ και εισάγεται ορισμός της έννοιας «δήλωση ΦΠΑ» για την εφαρμογή των άρθρων 47β-47δ του Κώδικα ΦΠΑ. Με το άρθρο 9 αντικαθίσταται το άρθρο 47β του Κώδικα ΦΠΑ και διευρύνεται το ειδικό καθεστώς που ισχύει για την απόδοση του ΦΠΑ που αναλογεί σε τηλεπικοινωνιακές, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές ή ηλεκτρονικές υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται από υποκειμένους στον φόρο που δεν είναι εγκατεστημένοι εντός της Ένωσης, σε όλες τις υπηρεσίες που παρέχονται από τα πρόσωπα αυτά. Με το άρθρο 10 αντικαθίσταται το άρθρο 47γ του Κώδικα ΦΠΑ, και το ειδικό καθεστώς που ισχύει για την απόδοση του ΦΠΑ ο οποίος αναλογεί σε τηλεπικοινωνιακές, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές ή ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχονται από υποκειμένους στον φόρο, εγκατεστημένους σε άλλο κράτος μέλος, διευρύνεται, ώστε να ισχύει για τις ενδοκοινοτικές εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών, τις παραδόσεις αγαθών που πραγματοποιούνται μέσω ηλεκτρονικών διεπαφών οι οποίες διευκολύνουν τις παραδόσεις αυτές, καθώς και όλες τις υπηρεσίες που παρέχονται από υποκειμένους στον φόρο, εγκατεστημένους σε κράτος μέλος διαφορετικό από το «κράτος μέλος κατανάλωσης». Με το άρθρο 11 προστίθεται νέο άρθρο 47δ στον Κώδικα ΦΠΑ και εισάγεται ειδικό καθεστώς απόδοσης του ΦΠΑ για εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών που εισάγονται από τρίτες χώρες ή τρίτα εδάφη σε δέματα, των οποίων η αξία δεν υπερβαίνει τα 150 ευρώ. Με το άρθρο 12 προστίθεται νέο άρθρο 47ε στον Κώδικα ΦΠΑ και ρυθμίζονται ζητήματα απόδοσης του ΦΠΑ για εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών που εισάγονται από τρίτες χώρες ή τρίτα εδάφη σε δέματα, των οποίων η αξία δεν υπερβαίνει τα 150 ευρώ, όταν δεν χρησιμοποιείται η διαδικασία του νέου άρθρου 47δ του Κώδικα ΦΠΑ. Με το άρθρο 13 προστίθεται νέο άρθρο 47στ στον Κώδικα ΦΠΑ και ρυθμίζονται ζητήματα εφαρμογής των ρυθμίσεων των προηγούμενων άρθρων του νομοσχεδίου σε περιπτώσεις πώλησης αγαθών που υπάγονται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης ή φόρο κατανάλωσης. Με το άρθρο 14 τροποποιείται το άρθρο 35 του Κώδικα

ΦΠΑ και ρυθμίζονται ζητήματα ευθύνης για την απόδοση του φόρου σε περιπτώσεις παραδόσεων αγαθών του νέου άρθρου 5β του Κώδικα ΦΠΑ. Με το άρθρο 15 τροποποιείται το άρθρο 11 του Κώδικα ΦΠΑ και ορίζονται εκ νέου οι περιπτώσεις απόκτησης αγαθών που δεν θεωρείται ότι συνιστούν ενδοκοινοτική απόκτηση αγαθών.

Με το άρθρο 16 τροποποιείται το άρθρο 8 του ν. 4308/2014 («Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα») ως προς ζητήματα έκδοσης τιμολογίων σε συναλλαγές οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα ΦΠΑ. Με το άρθρο 17 τροποποιείται το άρθρο 7 του ν. 4174/2013 («Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας») ως προς τον χρόνο εκπνοής των προθεσμιών υποβολής ορισμένων δηλώσεων ΦΠΑ. Τέλος, με το άρθρο 18 καταργείται η απαλλαγή από ΦΠΑ εισαγωγών αγαθών αξίας έως 22 ευρώ.

Το Μέρος Β' (άρθρα 19-33) περιλαμβάνει τροποποιήσεις του ν. 4649/2019, ο οποίος είχε εκδοθεί βάσει της εγκριτικής απόφασης C(2019) 7309/10.10.2019 - SA.53519 (2019/N) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία του προγράμματος παροχής εγγυήσεων «ΗΡΑΚΛΗΣ» και καθόριζε τους όρους και τις προϋποθέσεις για την παροχή εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου σχετικά με το πρόγραμμα παροχής εγγύησης σε τιτλοποιήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων, με σκοπό τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων τους (βλ. παρατηρήσεις στην από 11-12-2019 Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του νομοσχεδίου «Πρόγραμμα παροχής εγγύησης σε τιτλοποιήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων», σημείο Ι.Β.).

Οι φερόμενες προς ψήφιση τροποποιήσεις έχουν ως βάση την C(2021) 2545/09.04.2021 απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (απόφαση παράτασης του προγράμματος), που λήφθηκε μετά από αίτηση της Ελλάδας κατ' επικλήση της ανάγκης αποσαφήνισης ορισμένων τεχνικών εννοιών του προγράμματος επέκτασης του πεδίου εφαρμογής των τιτλοποιήσεων απαιτήσεων και στις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα και ιδίως της ανάγκης ασφάλειας δικαίου.

Ειδικότερα, με το παρόν τροποποιούνται διατάξεις του ν. 4649/2019 και, συγκεκριμένα, στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4649/2019 προστίθεται η προαναφερθείσα απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παράταση του προγράμματος «ΗΡΑΚΛΗΣ» (άρθρο 19), στο περιεχόμενο του όρου «τιτλοποίηση απαιτήσεων» προστίθενται οι απαιτήσεις από συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης - «leasing» (άρθρο 20), θεσπίζονται νομοτεχνικές βελτιώσεις για την αποσαφήνιση των εννοιών «πραγματοποιηθείσες καθαρές εισπράξεις» (νοούνται σωρευτικά, δηλαδή από την ημερομηνία έναρξης υπολογι-

σμού τους) και «προϋπολογισθείσες καθαρές εισπράξεις» (όπως ορίζονται στο επιχειρηματικό σχέδιο το οποίο ελήφθη υπόψη από τον ΕΟΠΑ για την πιστοληπτική αξιολόγηση των ομολογιών υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας), και δίνεται η δυνατότητα παράτασης του διαστήματος της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4649/2019, με έκδοση υπουργικής απόφασης, υπό προϋποθέσεις (άρθρο 21). Επίσης, οι διατάξεις για την παροχή εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου και για τον καθορισμό και την καταβολή προμήθειας ασφάλειας προσαρμόζονται, για να είναι δυνατή η εφαρμογή τους μετά από κάθε τυχόν επόμενη απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για παράταση του προγράμματος (άρθρα 22 και 23), αποσαφηνίζεται η προθεσμία εξέτασης του αιτήματος για την παροχή της ανωτέρω εγγύησης (άρθρο 24), προστίθεται εξουσιοδοτική διάταξη για έκδοση υπουργικής απόφασης σχετικά με τον «Πίνακα απεικόνισης των προϋπολογισθεισών χρηματορροών της τιτλοποίησης απαιτήσεων» του Παραρτήματος Δ΄ του ν. 4649/2019 στις ρυθμίσεις για την θέση σε ισχύ της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου (άρθρο 25), αποσαφηνίζονται οι όροι «πραγματοποιηθείσες καθαρές εισπράξεις» και «προϋπολογισθείσες καθαρές εισπράξεις», που περιλαμβάνονται στις διατάξεις για την αντικατάσταση του διαχειριστή τιτλοποιημένων απαιτήσεων (άρθρο 26), προστίθεται αναφορά στην απόφαση παράτασης του προγράμματος στις ρυθμίσεις για την κατάπτωση της εγγύησης (άρθρο 27), τροποποιείται το αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης στις διατάξεις για την παροχή ενημέρωσης του Ελληνικού Δημοσίου, με την απόσυρση της παραπομπής στο Παράρτημα Δ΄ (άρθρο 28). Στις διατάξεις για την απαλλαγή του Ελληνικού Δημοσίου και την πρόωρη λήξη της εγγύησης προστίθεται μνεία για την απόφαση παράτασης του προγράμματος (άρθρο 29), αποσαφηνίζεται η προθεσμία εντός της οποίας αποφαινεται η Επιτροπή Παρακολούθησης Εγγυήσεων του Ελληνικού Δημοσίου (άρθρο 30), τροποποιείται η ταχυδρομική διεύθυνση της Διεύθυνσης Κρατικών Εγγυήσεων και Κίνησης Κεφαλαίων του ΓΛΚ στο Παράρτημα Α του ν. 4649/2019 (άρθρο 31), προσαρμόζεται στην απόφαση παράτασης του προγράμματος ο «Αναλογικός Συντελεστής Επιτοκιακών Περιθωρίων» του Παραρτήματος Β΄ του ίδιου νόμου (άρθρο 32), διορθώνεται, όπως ανωτέρω, η ίδια ταχυδρομική διεύθυνση στο Παράρτημα Γ2, και το κείμενο προσαρμόζεται στην έκδοση της απόφασης παράτασης (άρθρο 33).

Το Μέρος Γ΄ (άρθρα 34-41) περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διατάξεις για τη ρύθμιση οφειλών και την παροχή δεύτερης ευκαιρίας με τροποποιήσεις των βιβλίων πρώτο, δεύτερο, τρίτο, τέταρτο και πέμπτο του ν. 4738/2020 (προ-

σθήκη ρυθμίσεων για τη βελτίωση των εργαλείων της προληπτικής αναδιάρθρωσης και αποσαφήνιση ζητημάτων από τη μέχρι τώρα εφαρμογή του νόμου), οι οποίες αφορούν τη θέσπιση διαδικασιών πρόσβασης των οφειλετών σε σαφή και διαφανή εργαλεία, αφενός μεν έγκαιρης προειδοποίησης ότι συντρέχουν περιστάσεις που μπορεί να οδηγήσουν σε αφερεγγυότητα, αφετέρου δε έγκαιρης επισήμανσης της ανάγκης για άμεση αντίδραση, ανάλογα με τα εκτιμώμενα επίπεδα αφερεγγυότητας. Θεσπίζονται διαδικασίες πρόληψης αφερεγγυότητας, με την εισαγωγή εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών, διαδικασία εξυγίανσης, ως στάδιο της προπτωχευτικής διαδικασίας, καθώς και σχετικό μητρώο εμπειρογνομόνων. Επίσης περιλαμβάνεται εκ νέου ρύθμιση του θεσμού της πτώχευσης, με τη θέσπιση μέτρων ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας, ρυθμίσεις για τους ευάλωτους οφειλέτες, στο πλαίσιο ενσωμάτωσης της Οδηγίας (ΕΕ) 1023/2019 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Ιουνίου 2019 «περί πλαισίου για την προληπτική αναδιάρθρωση, την απαλλαγή από τα χρέη και τις ανικανότητες ή την έκπτωση οφειλετών, καθώς και περί μέτρων βελτίωσης των διαδικασιών αυτών, και για την τροποποίηση της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 (Οδηγία για την αναδιάρθρωση και την αφερεγγυότητα)».

Ειδικότερα: Ως προς το Βιβλίο Πρώτο του ν. 4738/2020, θεσπίζεται η έννοια του «συνοφειλέτη» των χρηματοδοτικών φορέων, ρυθμίζεται η περίπτωση μη χορήγησης στοιχείων του συζύγου του αιτούντος στον εξωδικαστικό μηχανισμό, όταν προηγουμένως έχει λάβει χώρα διακοπή της έγγραφης συμβίωσης και αυτή έχει δηλωθεί στη φορολογική διοίκηση, αποσαφηνίζεται ότι η συναφθείσα σύμβαση αναδιάρθρωσης έχει την ισχύ ιδιωτικού εγγράφου κατά την έννοια των άρθρων 160 ΑΚ και 443 ΚΠολΔ, με πλήρη αποδεικτική ισχύ ως προς την κατάρτιση και το περιεχόμενο της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 445 ΚΠολΔ, ορίζεται τότε υφίσταται τεκμαιρόμενη συναίνεση του Δημοσίου και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης σε πρόταση ρύθμισης που δεν προέκυψε από το υπολογιστικό εργαλείο του άρθρου 21, διορθώνεται η επικεφαλίδα του άρθρου 27, ώστε να ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της διάταξης, αποσαφηνίζεται ποιοι οφειλέτες δικαιούνται επιδότηση για την αποπληρωμή δανείου που σχετίζεται με την κύρια κατοικία τους, ορίζεται ότι οι χρηματοδοτικοί φορείς έχουν τη δυνατότητα ρύθμισης εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο δανείων και θεσπίζονται οι δυνατότητες ρύθμισης και η διατήρηση της εγγυητικής ευθύνης του Δημοσίου, χωρίς ποσοτική επαύξησή της. Περαιτέρω, αποσαφηνίζεται πότε θεωρείται ότι

πληρούται η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών στο θεσμό της εξυγίανσης, ιδιαιτέρως δε σε ό,τι αφορά στις απαιτήσεις των μη συναινούντων πιστωτών, οι οποίοι έχουν κυριότητα επί πράγματος ή είναι εκδοχείς απαιτήσεων, ιδίως στο πλαίσιο χρηματοδοτικής μίσθωσης ή πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, περιορίζεται η δυνατότητα των πιστωτών να προχωρήσουν, χωρίς τη σύμπραξη του οφειλέτη, σε συμφωνία εξυγίανσης μόνον στην περίπτωση κατά την οποία ο οφειλέτης βρίσκεται σε παύση πληρωμών, αποσαφηνίζεται πότε επέρχεται η τεκμαιρόμενη συναίνεση του Δημοσίου και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης σε συμφωνία εξυγίανσης, θεσπίζεται απαλλαγή από την ευθύνη των υπαλλήλων για την υπογραφή συμφωνίας εξυγίανσης, διευκρινίζεται ότι στις υποχρεώσεις που μπορεί να μεταρρυθμίζει η συμφωνία εξυγίανσης περιλαμβάνεται και η μελλοντική κατάπτωση εγγυήσεων. αποσαφηνίζεται ότι η αναστολή των προληπτικών μέτρων μπορεί να περιλαμβάνει και τα δικαιώματα από χρηματοδοτικές μισθώσεις, διευκρινίζεται ότι στα απαιτούμενα ποσοστά προκειμένου να επέλθει συμφωνία εξυγίανσης συνυπολογίζονται και τα ποσοστά που κατέχει το δημόσιο και οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, των οποίων η συναίνεση τεκμαίρεται. Επίσης, αποσαφηνίζεται ποια πρόσωπα έχουν δικαίωμα εγγραφής στο Μητρώο Εμπειρογνομόνων, ορίζεται ότι η αξία ρευστοποίησης των ακινήτων του οφειλέτη που λαμβάνεται υπόψη για την πρόταση ρύθμισης δεν μπορεί να υπολείπεται της αξίας για τον υπολογισμό του ΕΝΦΙΑ, βελτιώνεται η διάταξη ως προς το σενάριο ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη, με παραπομπή στα σχετικά άρθρα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, επεκτείνεται ο κανόνας της μη χειροτέρευσης της θέσης του πιστωτή σε οφειλές που προέρχονται από συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης ή πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, προστίθεται η δυνατότητα των χρηματοδοτικών φορέων να συνυπολογίζουν την ικανότητα συνεισφοράς των συνοφειλετών στην οφειλή που πρόκειται να ρυθμίσουν, αν δεν χρησιμοποιήσουν το υπολογιστικό εργαλείο του νόμου, τροποποιείται η ρύθμιση της πτώχευσης ως προς το υποθετικό σενάριο ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη και εναρμονίζεται με τις διατάξεις περί ρευστοποίησης στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, επεκτείνεται ο κανόνας της μη χειροτέρευσης της θέσης του πιστωτή τόσο για οφειλές που προέρχονται από συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης ή πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων όσο και για σύμβαση στην οποία υποχρεούνται να προσχωρήσουν χρηματοδοτικοί φορείς προκειμένου να δικαιούνται να καταστούν συμμετέχοντες πιστωτές, και προστίθενται οι αρχές διαμόρφωσης των αντιπροτάσεων των χρηματοδοτικών φορέων, σε περίπτωση που αυτοί δεν κάνουν χρήση του υπολογιστικού εργαλείου (άρθρο

34).

Ως προς το Βιβλίο Δεύτερο του ν. 4738/2020, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι το τεκμήριο της παύσης πληρωμών είναι μαχητό, αποσαφηνίζεται ότι στην πτώχευση μικρού αντικειμένου υπάγονται οι οφειλέτες που πληρούν τα κριτήρια προσδιορισμού της πολύ μικρής οντότητας (και όχι ένα εξ αυτών), διευκρινίζεται ότι το ακατάσχετο των αποδοχών, στο οποίο αναφέρονται οι διατάξεις για την πτωχευτική περιουσία, είναι αυτό που ορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 31 ΚΕΔΕ, τροποποιούνται οι διατάξεις για τις συνέπειες της πτώχευσης ως προς τις συμβάσεις, ρυθμίζεται η τύχη των εκκρεμών συμβάσεων, η συνέπεια επιλογής εκτέλεσης εκκρεμών συμβάσεων, η ισχύς των συμβατικών όρων λύσης και καταγγελίας λόγω πτώχευσης, και το δικαίωμα καταγγελίας συμβάσεων προσωπικού χαρακτήρα και χρηματοοικονομικών συμβάσεων, καθώς και ζητήματα ως προς τις συμβάσεις εργασίας. Περαιτέρω, συμπληρώνεται η διάταξη για τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς μέσω της υποχρέωσης του πλειοδότη για παροχή εγγυοδοσίας, εντάσσονται σε νέο κεφάλαιο (Δ') τα άρθρα 167 έως και 169 του ν. 4738/2020, με αντίστοιχη εκ νέου αρίθμηση του επομένου Κεφαλαίου, γίνεται διόρθωση παραπομπών σε διατάξεις του νόμου, αποσαφηνίζεται ότι και η πτώχευση μικρού αντικειμένου κοινοποιείται στον οφειλέτη εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσιοποίησή της, άλλως δεν επέρχονται οι συνέπειες από την υποβολή της, προστίθεται το αδίκημα της πλαστογραφίας σε βαθμό κακουργήματος, ως λόγος προσφυγής κατά της απαλλαγής, αποσαφηνίζεται ο ορισμός της ύποπτης περιόδου, ορίζεται ότι η απαλλαγή συνεπάγεται την άμεση και αυτοδίκαιη κατάργηση κάθε εκκρεμούς διαδικασίας διοικητικής εκτέλεσης ή άλλης αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος οφειλετών φυσικών προσώπων, καθώς και ότι, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 195 αναφορικά με την απαλλαγή των διοικούντων, απαλλαγή του οφειλέτη εκ της πρωτοφειλής ή εγγυήσεως δεν επηρεάζει τις απαιτήσεις έναντι των λοιπών συνοφειλετών ή εγγυητών που ενέχονται εκ του νόμου ή δυνάμει δικαιοπραξίας. Επίσης, θεσπίζεται αυτεπάγγελτη δίωξη για το αδίκημα της υπεξαίρεσης αναφορικά με την παράνομη ιδιοποίηση χρημάτων ή άλλων πραγμάτων της πτωχευτικής περιουσίας από τον σύνδικο ή από πρόσωπα που έχουν προσληφθεί για τις ανάγκες της πτώχευσης, και ορίζεται ότι, αν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του εισηγητή ανακύψει γεγονός - αδίκημα του παρόντος κεφαλαίου, συντάσσεται και γι' αυτό έκθεση και διαβιβάζεται στον εισαγγελέα (άρθρο 35).

Ως προς το Βιβλίο Τρίτο του ν. 4738/2020, προστίθεται, μεταξύ άλλων, εξουσιοδοτική διάταξη για την έκδοση υπουργικής απόφασης, που θα καθορίζει τις λεπτομέρειες και τη διαδικασία τήρησης του Ηλεκτρονικού Μητρώου Φερεγγυότητας (άρθρο 36).

Ως προς το Βιβλίο Τέταρτο του ν. 4738/2020, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τον χρόνο και τη διαδικασία διεξαγωγής των εξετάσεων των διαχειριστών αφερεγγυότητας, ορίζονται τα γνωστικά αντικείμενα στα οποία θα εξετάζονται οι υποψήφιοι, αποσαφηνίζονται περαιτέρω οι προϋποθέσεις για τον διορισμό νομικού προσώπου ως διαχειριστή αφερεγγυότητας, αναδιατυπώνεται η διάταξη για την υποχρέωση του διαχειριστή αφερεγγυότητας να προσκομίσει σύμβαση ασφάλιση επαγγελματικής ευθύνης, και ορίζεται ότι ο πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής Διαχείρισης Αφερεγγυότητας δεν υπόκεινται σε ιεραρχικό ή διοικητικό έλεγχο και απολαύουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας (άρθρο 37).

Ως προς το Βιβλίο Πέμπτο του ν. 4738/2020, τροποποιούνται, μεταξύ άλλων, οι τελικές και οι μεταβατικές διατάξεις του και συμπληρώνεται η παράγραφος 5 του άρθρου 263 και η παράγραφος 6 του άρθρου 263, ώστε να συμπεριλάβουν και τους οφειλέτες των οποίων η αίτηση απορρίφθηκε σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 3 του ν. 3588/2007 (άρθρο 38).

Περαιτέρω, θεσπίζεται ψηφιακή πλατφόρμα, που αναπτύσσεται από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων και Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.), σε συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους (Ε.Γ.Δ.Ι.Χ.), μέσω της οποίας θα διεξάγεται η διαδικασία των Σταδίων 2 και 4 της Διαδικασίας Επίλυσης Καθυστερήσεων (Δ.Ε.Κ.) του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 4224/2013, και στην οποία θα εισάγεται ενημέρωση από τα ιδρύματα που εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών της ανωτέρω διάταξης, σχετικά με την κατηγοριοποίηση οφειλέτη, ο οποίος έχει ήδη υποβάλει την αίτηση του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, ως μη συνεργάσιμου, ρυθμίζονται δε και ζητήματα διεξαγωγής της διαδικασίας μέχρι την πλήρη λειτουργία της εν λόγω ηλεκτρονικής πλατφόρμας (άρθρο 39). Επίσης, ορίζεται ότι, κατά τη μεταβίβαση ακινήτων σε περιπτώσεις μετασχηματισμού πιστωτικών ιδρυμάτων, εκτός όσων ήδη κατ' εξαίρεση προβλέπονται στον ν. 2515/1997 (άρθρο 16 παράγραφος 8), δεν απαιτείται να υποβάλλονται και δηλώσεις φόρου μεταβίβασης ακινήτων (άρθρο 40), ρυθμίζεται δε, με παραπομπή στις διατάξεις του άρθρου 19 παράγραφος 3 του ν. 4182/2013 («Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις»), η περίπτωση του διορισμού και του κύρους των πράξεων διοικητή ιδρύματος, όταν αυτός έχει διορισθεί χωρίς τήρηση των δια-

τυπώσεων που προβλέπονται από τη συστατική πράξη του ιδρύματος (άρθρο 41).

Το Μέρος Δ΄ αποτελείται από το άρθρο 42, που ορίζει την έναρξη ισχύος του νόμου.

Β. Στην από 21-1-2021 «Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας» της Τράπεζας της Ελλάδος σημειώνονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Οι προσπάθειες μείωσης του μεγάλου αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) κατά τη διάρκεια του 2020 αποτιμώνται θετικά (...). Η τάση αποκλιμάκωσης του αποθέματος ενισχύθηκε κατά τη διάρκεια του έτους κυρίως λόγω της μεταφοράς ΜΕΔ εντός ομίλου από μία συστημική τράπεζα στο πλαίσιο ολοκλήρωσης συναλλαγής πώλησης μέσω τιτλοποίησης δανείων η οποία προέβλεπε ταυτόχρονα τον εταιρικό μετασχηματισμό της (hive down). Επισημαίνεται ότι η εν λόγω συμφωνία αποτελεί την πρώτη τιτλοποίηση στην Ελλάδα που όταν λάβει την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου θα έχει αξιοποιήσει το Σχήμα Προστασίας Στοιχείων Ενεργητικού (Hellenic Asset Protection Scheme HAPS), ενώ αντίστοιχες ενέργειες και από τις άλλες συστημικές τράπεζες έχουν δρομολογηθεί στο πλαίσιο μείωσης του υφιστάμενου αποθέματος ΜΕΔ (...) η εμφάνιση νέων ΜΕΔ στους ισολογισμούς των εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων (αλλά και στην πλειονότητα των χωρών της ευρωζώνης) έπεται από μία απότομη μείωση του ΑΕΠ κατά περίπου 10% για το 2020 φαντάζει αναπόφευκτη. Ιδιαίτερα, λαμβάνοντας υπόψη ότι η επίπτωση στους κλάδους της οικονομίας ήταν ασύμμετρη αλλά και του γεγονότος ότι μέρος των πιστούχων (ιδίως οι Μικρομεσαίες και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις - ΜΜΕ) χτυπήθηκαν από την πανδημία την περίοδο όπου ήταν σε φάση ανάκαμψης από την προηγούμενη κρίση έχοντας ακόμα ασθενή χρηματοοικονομικά μεγέθη (...). Προκειμένου να μετριασθεί η επίπτωση από την πανδημία, οι αρχές έλαβαν πρωτοφανή δημοσιονομικά και νομισματικά μέτρα στήριξης, ενώ οι εποπτικές αρχές έδειξαν ευελιξία, κυρίως όσον αφορά τον εποπτικό χειρισμό των πιστούχων που βρίσκονται σε καθεστώς αναστολής πληρωμών τόκων ή/και κεφαλαίου (moratoria) αλλά και τη δυνατότητα χρήσης από τις τράπεζες των κεφαλαιακών περιθωρίων μέχρι τα όρια της κεφαλαιακής απαίτησης του Πυλώνα II, προκειμένου να διατηρήσουν απρόσκοπτη την παροχή ρευστότητας στην πραγματική οικονομία, αλλά και να απορροφήσουν τις ζημιές από την πανδημία λόγω της χειροτέρευσης της ποιότητας του ενεργητικού. Πιο συγκεκριμένα, από την έναρξη της πανδημίας τον

Μάρτιο 2020, οι τράπεζες στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη προέβησαν σε ρυθμίσεις αναστολής των πληρωμών των δανείων των οφειλετών (moratoria) προκειμένου να διευκολύνουν τους δανειολήπτες. Τα μέτρα αυτά απευθύνονται σε φυσικά και νομικά πρόσωπα με οικονομικές δραστηριότητες που έχουν πληγεί σημαντικά από τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας (...). Γίνεται κατανοητό ότι παρά τα μέτρα προς τη σωστή κατεύθυνση που έχει λάβει η πολιτεία για τη στήριξη επιχειρήσεων και νοικοκυριών αλλά και τα μέτρα που έχουν ήδη ανακοινώσει οι τράπεζες για τη σταδιακή επιστροφή της δόσης των πιστούχων που βγαίνουν από καθεστώς αναστολής πληρωμών στα προηγούμενα επίπεδα, θα δημιουργηθούν νέα ΜΕΔ λόγω της πανδημίας (...) οι τράπεζες οφείλουν στο μεταξύ να αναγνωρίσουν στους ισολογισμούς τους τον αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο και να εξασφαλίσουν τα αναγκαία κεφαλαιακά αποθέματα για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν ένα τέτοιο ενδεχόμενο σημαντικής αύξησης των ΜΕΔ. Οι ελληνικές τράπεζες καλούνται να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης σε μειονεκτική θέση έναντι των ανταγωνιστριών τραπεζών τους, δεδομένων των συγκριτικά αρκετά υψηλότερων δεικτών ΜΕΔ ήδη προ της εμφάνισης των νέων ΜΕΔ λόγω της πανδημίας».

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 17

Με την προτεινόμενη διάταξη προστίθεται δεύτερο εδάφιο στην παράγραφο 1 του άρθρου 7 του ν. 4174/2013 («Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας») και ορίζεται ότι «Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται για τις δηλώσεις ΦΠΑ που υποβάλλονται σύμφωνα με τα άρθρα 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα ΦΠΑ». Παρατηρείται ότι θα ήταν νομοτεχνικά ακριβέστερο να γινόταν ως εξής η αναφορά στον Κώδικα ΦΠΑ: «Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2859/2000 (Α' 248)» (βλ. και άρθρο 1 του νομοσχεδίου).

2. Επί του άρθρου 35

Με το παρόν άρθρο τροποποιούνται διατάξεις του Βιβλίου Δευτέρου του ν. 4738/2020. Με την παράγραφο 21 αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 193 του ν. 4738/2020. Στη νέα αυτή παράγραφο, ο διαζευκτικός σύνδεσμος «ή» στο τέλος της διάταξης θα ήταν ενδεδεδειγμένο να αντικατασταθεί από τον διαζευκτικό σύνδεσμο «είτε», για λόγους σαφήνειας της ρύθμισης.

3. Επί του άρθρου 38

Με το παρόν άρθρο τροποποιούνται διατάξεις του Βιβλίου Πέμπτου του ν. 4738/2020. Με την παράγραφο 4 τροποποιείται το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 263 του ν. 4738/2020. Στο δεύτερο εδάφιο της νέας αυτής παραγράφου, η φράση «Σε περίπτωση που» θα ήταν ενδεικτικό να αντικατασταθεί από τη φράση «Σε περίπτωση κατά την οποία», για λόγους σαφήνειας της ρύθμισης.

Αθήνα, 14 Ιουλίου 2021

Οι εισηγητές
Νικόλαος Παπαχρήστος
Επιστημονικός Συνεργάτης
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών